

Закони України

- від 05.09.2017 № № 2145-VIII «Про освіту»
- від 18 грудня 2018 року № 2658-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»

Накази Міністерства освіти і науки України

- від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти»
- від 26.02.2020 № 293 «Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти»

Листи Міністерства освіти і науки України

- від 20.07.2020 № 1/9-385 «Деякі питання організації виховного процесу у 2020/2021 н.р. щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок»
- від 14.08.2020 № 1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії боулінгу (цькуванню)
- від 13.04.2020 № 1/9-207 «Роз'яснення щодо застосування наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти»
- від 20.03.2020 № 6/480-20 «Про план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти»
- від 27.06.2019 № 1/9-414 «Деякі питання щодо створення у 2019/2020 н.р. безпечного освітнього середовища, формування в дітей учнівської молоді ціннісних життєвих навичок»
- від 29.01.2019 № 1/11-881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18 грудня 2018 року
- № 2658-VIII» від 29.12.2018 № 1/9-790 «Щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу»

Ось такий перелік книг з антибулінгу пропонує сайт [НУШ](#)

- "Гидке каченя", Г. Х. Андерсен;
  - "Обзивають мене Мурахоїдом", К. Нестлінгер;
  - "Диво", Р. Дж. Паласіо;
  - серія книг А. Аудгільд Сульберг про дівчинку-альбіноса Анне Беа;
  - "Опудало", В. Железніков;
  - "Володар мух", В. Голдінг;
  - серія книг про Гаррі Поттера Дж. Роулінг.
- Серед української літератури:
- "Невдаха, або Ласкаво прошу до мого світу", А. Долман;
  - "Не озирайся і мовчи" М. Кідрук;
  - "Сіль для моря, або Білий Кит" А. Нікуліна;
  - "Пампуха" А.Шавлач.

За допомогою правильно підібраної літератури можна спонукати дитину до діалогу на незручні для неї теми (статеві стосунки, вживання психотропних речовин і того ж булінгу в навчальних закладах та поза їх межами). Молоді люди між собою однаково про це говорять, а от діалог про це з досвідченішими дорослими досі вважають незручним. Тому висновки підлітків про межу між "добре" і "погано" – часто неоднозначні. Змінити це можна тільки завдяки щирому й відкритому діалогу. І книги – хороший привід його розпочати.

Книжки про булінг можуть бути приводом обережно почати розмову про це явище у класі. Та не варто говорити про це класичними, повчальними історіями. Використайте сучасні комікси та різноманітні інтернетні мему. Діти звикли саме до таких засобів висловлення думки і сприймають їх набагато краще ніж повчання.